

Af Tina Buchtrup Pipa og Inge-Berete Moltke

Med UBtesten, som du finder frit tilgængelig på nettet, har universitetsbibliotekerne leveret endnu et e-læringsprodukt til studerende og undervisere. UBtesten er et selvevalueringsværktøj i basale biblioteksfærdigheder, navigations- og informationskompetence.

Af Tina Buchtrup Pipa
KB
tip@kb.dk

Inge-Berete Moltke
KB
ibm@kb.dk

UBtesten har flere anvendelsesmuligheder: De studerende kan vælge bare at tage UBtesten, den kan integreres i bibliotekernes kurser og underviserne på studierne kan inddrage UBtesten helt eller delvist i deres undervisning.

Universitetsstuderende og andre brugere har mulighed for at teste nogle af de akademiske færdigheder, der er forudsætningen for at kunne tilegne sig et fag. UBtesten illustrerer, hvilke krav og forventninger uddannelsesinstitutionerne stiller til de studerendes informationshåndtering – bredt forstået. Det er krav og fordringer, der ofte er upræcise, andre gange uudtalte og de studerende møder dem ofte først i en evaluering- og eksamenssituation. Så er det for sent at få at vide, at standarden og fx litteraturen, der ligger til grund for en indleveret opgave, er for ringe, eller at der har været en tvivlsom benyttelse af kilder og andres vidensproduktion. Her kan UBtesten gøre opmærksom på kvalitetsvurderinger, standarder og regler.

Projektet har løbet over halvandet år, og er delvist finansieret af DEff. Den faste arbejdsgruppe bestod ud over artiklens to forfattere og projektledere, af forskningsbibliotekarer og bibliotekarer med en bred faglig dækning og erfaring fra to af landets flerfakultære universitetsbiblioteker: Københavns Universitetsbibliotek og Syddansk Universitetsbibliotek, og desuden af fem universitetsansatte med samme brede faglige spredning og med arbejdsopgaver som studiele- dere og pædagogiske konsulenter. Endelig har

mange specialbibliotekarer fra mindre biblioteker og fagreferenter leveret et uvurderligt input til de faglige spørgsmål.

Hvad er UBtesten til og hvad er formålet med den?

UBtesten er først og fremmest lavet til studerende på universitetsniveau. Her kan de få en indikation af, hvor informations- og navigationskompetente de er, og om de har de tilstrækkelige biblioteksfærdigheder til at arbejde med deres fag uden at spille tiden og blive unødigt frustrerede. De kan finde ud af, hvor dygtige de er til at søge, fremskaffe, gemme, genfinde, udvælge og vurdere information, alt sammen færdigheder og set under ét: kompetencer, der understøtter studie-, forsknings- og læreprocessen og gør dem til mere kvalificerede studerende.

Undervisere kan tage UBtesten og måske forny deres opmærksomhed på vigtigheden af at tilegne sig færdigheder i akademisk informationshåndtering. Testen kan give dem inspiration til, hvordan de kan integrere emneområdet i undervisningen og testen kan bruges til at understøtte deres store vejledningsopgave. Underviserne kan fx anbefale deres studerende at tage testen inden eller under et undervisningsforløb eller i forbindelse med en specifik opgavesituation og/eller diskutere udvalgte dele af det stof, testen dækker i undervisningen.

Forskere kan få en vurdering af, om de er ajour med den hurtige udvikling i mulighederne

indenfor informationshåndtering og informationsinfrastrukturen.

Formålet med testen er at lære testbrugeren noget om akademisk litteratursøgning og informationshåndtering, og dermed understøtte den enkelte brugers indsats for at forbedre sine studiemetoder og -teknik. Derudover er det bibliotekets formål at bidrage til en konkret operationalisering og sprogliggørelse af begrebet informationskompetence som en af de vigtige tværgående intellektuelle kompetencer. Universitetsloven og de nye studieordninger har fokus på kompetencegivende uddannelser, som fremhæves som centrale for studiekvaliteten og den livslange mulighed for ansættelse på et arbejdsmarked i informations- og videnssamfundet. Også set i den sammenhæng, kan UBtesten være til nytte for uddannelsesinstitutionerne.

Hvordan fungerer UBtesten?

UBtesten består af fem temaer:

- Søgemetoder & -teknik
- Søgsteder & materialetyper
- Kilder & kritik
- Regler & redelighed
- Ressourcer & dit fag

De første fire temaer er tværgående og relevante for alle fag, mens "Ressourcer & dit fag" specifikt giver en smagsprøve på nogle af de vigtigste opslagsværker og databaser i det fag, der vælges.

UBtesten er et selvevalueringsværktøj i basale biblioteksfærdigheder, navigations- og informationskompetence.

SELVEVALUERING FOR UNIVERSITETSSTUDERENDE

Svar på spørgsmålene i UBtesten

Find ud af hvor god du er til at bruge information, litteratur og bibliotek
- og få en bedre studieteknik og -metode

START TESTEN

UB TESTEN

UBtesten er først og fremmest lavet til studerende på universitetsniveau.

Først vælger testbrugeren det tema, han/hun ønsker at starte med. Mediet er udnyttet således, at det er muligt enten at vælge den foreslåede rækkefølge og svare på alle spørgsmål i hvert tema et efter et, eller selv at vælge en anden rækkefølge eller kun at vælge et enkelt tema. Et eksempel: I en usability test valgte en studerende straks det fjerde tema, *Regler & redelighed*, fordi hun netop skulle indlevere sin første opgave, hvor der var stillet krav til litteraturlistens opsætning.

Et tema består af seks spørgsmål. Det er også det minimum af spørgsmål, brugeren skal besvare, før der kommer et resultat. Til hvert tema er der lavet flere spørgsmål end de seks, testbrugeren præsenteres for i en session. Et tilfældigt udtræk vælges automatisk ved hver genstart. De seks spørgsmål i hvert tema er derudover opdelt i tre undergrupper, hvilket ikke er synligt for testbrugeren. Opdelingen er lavet

for at styre fordelingen af spørgsmål. Den første gruppe er spørgsmål af mere definatorisk karakter, den anden gruppe er spørgsmål, der er mere anvendelsesorienterede og den tredje gruppe indeholder også spørgsmål, der forudsætter at man reflekterer over en konkret anvendelsessituation. Det er det overordnede mål med opdelingen; men herudover er de tre undergrupper også en mere pragmatisk mulighed for at få samlet konkrete emner, fx spørgsmål om referencehåndterings-systemer, så testbrugeren ikke risikerer at få seks spørgsmål om det samme emne i et tema. Til *"Ressourcer & dit fag"* er der kun de samme seks spørgsmål.

Alle spørgsmålene er sat op som multiple choice spørgsmål og til hvert spørgsmål er der tre svarmuligheder. Der er to typer af disse multiple choice spørgsmål. Den ene type er standardudgaven med et spørgsmål, ét korrekt svar og to

alternative svarmuligheder. De to alternative kan være hhv. to forkerte, to neutrale eller et af hver. De neutrale er svar, hvor der kan være tale om meget situationsafhængige forhold, denne type er medtaget for at give testbrugeren en forståelse for emneområdets mere komplekse og metodeorienterede elementer. Der er desuden lagt vægt på, at alle svarmuligheder er seriøse - om ikke altid sandsynlige. Den anden type spørgsmål er af sand/falsk typen, hvor testbrugeren også får mulighed for at svare: Ved ikke.

Hvorfor egentlig en test?

Vi har valgt test eller quiz-genren, fordi det er en genre, de fleste i målgruppen er bekendt med. Det er vigtigt, fordi vi som biblioteksmedarbejdere ikke møder alle de personer, der kan/vil bruge testen og fordi et e-læringsværktøj er nyttigt for flest mulige, hvis det er intuitivt og selvforklaren-

Undervisere kan tage UBtesten og måske forny deres opmærksomhed på vigtigheden af at tilegne sig færdigheder i akademisk informationshåndtering.

TESTEN

de. I en test kender de studerende spillereglerne og deres rolle. Samtidig har vi arbejdet med at inddrage to andre genrer: spil og lærebogen.

Spilgenren har en betydning, fordi vi gerne vil understøtte, at det kan være sjovt at lære. Leg og læring kan også forenes i læringsfaser ud over det tidlige skoleforløb. Spilgenren kommer til udtryk i UBtesten på flere forskellige måder. Eksempelvis ved resultatscoren, hvor man hele tiden får kumuleret resultatet af de spørgsmål, man har svaret på; hvor mange røde, gule og grønne svar har jeg? Dette resultat kan testbrugeren så forsøge at forbedre i konkurrence med sig selv. En lidt mere legende feature er en såkaldt High-Score feature, hvor de fem bedste testbrugere får mulighed for at få deres navn (eller kaldenavn) på testforsiden.

Lærebogsgenren har vi arbejdet med for at give testbrugeren et større læringsudbytte end den almindelige summative test, hvor testbrugeren typisk får en evaluering i form af en karakter eller en placering i en af fx tre kategorier med et svar á la: Du har mellem 0-35 svar rigtige: Løb til et bibliotek og tag det første og bedste kursus i..... I modsætning hertil afslører UBtesten svarene. Efter seks spørgsmål kan testbrugeren vælge at gense spørgsmålet, sit eget svar og få det rigtige svar. Samtidig er der en kort uddybende feedback, der dels uddyber det rigtige svar, men også kommenterer på de to andre svarmuligheder. Et eksempel: Testbrugeren kan få en definition på en kædesøgning og samtidig få en overvejelse med på vejen om styrker

og svagheder ved andre søgemetoder i forhold til forskellige opgavescenarier. Eller et andet eksempel: Testbrugeren får også en ny viden om de databaser, der ikke var korrekte i forhold til det stillede spørgsmål. En usability-tester sagde positivt om dette: "UBtesten får listet viden ind ad bagdøren".

Endelig vil vi fremhæve designet. Der er lavet en designet billedside og baggrund, hvor testbrugeren kan vælge mellem forskellige baggrundsbilleder. Hertil er det faste design udarbejdet med transparente knapper, rundede hjørner og skygger på knapperne, som vi fx kender fra diverse elektronisk udstyr markedsført til unge, for at illudere et lækkert rum, hvor det i sig selv er underholdende og behageligt at opholde sig. En usability-tester havde denne kommentar til intentionen om at være opmærksomhedsfastholdende: Han mente måske, at han havde fået det ud af testen, han kunne ved at tage den denne ene gang, men han ville helt sikkert anbefale den til andre, alene på grund af designet! For dem, der er mere kritiske overfor designet (vi fandt dem ikke i målgruppen: de unge universitetsstuderende!), er det muligt at vælge en ensfarvet baggrund.

Begrænsninger og perspektiver

En af UBtestens begrænsninger er, at den er tilgængelig for alle og skal være relevant for så mange universitetsstuderende som muligt. Det betyder, at vi har truffet nogle valg mht. hvilke konkrete ressourcer, den udpeger. Skal det være de bedste inden for et område, eller de ressourcer,

de fleste biblioteker giver adgang til? Hvad der er bedst, er ikke entydigt. Der er fx stor forskel på, om en uddannelse udbyder arabisk som et klassisk sprogstudium eller som et tillægssprog til en handelsuddannelse. Af vedligeholdelsesgrunde er der heller ingen aktive links.

Der er plads til forbedringer. UBtesten har et meget simpelt redaktionsværktøj, hvor spørgsmål kan ændres og nye komme til. Projektgruppen vil løbende opsamle alle henvendelser, der gerne må være så konkrete, som muligt, og revidere dem i henhold hertil. Lad det også være en opfordring til alle vores kollegaer!

UBtesten er ingen erstatning for konventionelle bibliotekskurser med PC'er til hands-on-øvelser eller for samtalen med informationsvejlederen, lige når den studerende oplever et behov. UBtesten kan kun i meget generelle linjer henvise til de gode lokale tilbud, der er på de respektive biblioteker.

UBtesten er heller ingen erstatning for, men et supplement til de konventionelle kurser og andre e-læringstilbud, der allerede er stillet til rådighed af biblioteker og andre akademiske supportenheder, som fx SWIM (på dansk og engelsk), Internet Detective, Akademisk Skrivecenters Sprogtest, og SCRIBO. Hver af disse har forskellige fokuspunkter og appellerer i deres indhold og form til forskellige studerende i forskellige opgavesituationer. Det er en af fordelene med disse e-læringstilbud og vi kan - i hvert fald fra vores hjemmebane på Københavns Universitetsbibliotek, se af en sammenligning mellem

PROJEKTGRUPPEN

Projektledelse

Inge-Berete Moltke, KUB
Tina Buchtrup Pipa, KUB

Projektgruppen

Gina Bay, SDUB
Else Marie Bartels, KUB
Erik Engelbrekt Schwägermann, KUB
Hanne Danielsen, SDUB

Projektkonsulenter

Hanne Nexø Jensen, Institut for Statskundskab, KU
Jacob Ousager, Institut for helbred, menneske og samfund, SDU
Niels Willumsen, August Krogh Institutet, KU
Povl Götke, Institut for filosofi og religionsstudier, SDU
Xavier Lepetit, Institut for Engelsk, germansk og romansk, KU

Design og programmering

Udarbejdet af Bechbox, www.bechbox.dk

brugeruddannelsesstatistikker og logfiler, at spredningseffekten i forhold til ressourceanvendelsen er størst, når vi også er tilgængelige 24-7 på nettet. I 2006 har vi haft 2.731 kursusdeltagere, 2.138 har downloaded vores KU tilpassede SWIM version og 10.498 har brugt vores korte e-instruktions tutorials.

På Københavns Universitetsbibliotek og Syd-dansk Universitetsbibliotek satser vi på at tilbyde en brugeruddannelse, der kan levere både og. De konventionelle kurser fortsætter på KUB, men vi aftaler dem i stigende grad direkte med fakulteter og institutter frem for at udbyde selvstændige kursusprogrammer. Vi arbejder på, at alle studerende kan møde biblioteket på tre studietrin med en progression lagt ind i indholdet, fx lægges der ved studiestart vægt på, at synliggøre biblioteket som en del af det uformelle læringsrum med studiepladser osv. På bachelorniveau, hvor flere studerende for første gang skal til at lave større selvstændige litteratursøgninger, er fokus lagt på søgemetoder, søgestrategi og databaser. I flere tilfælde undervist sammen med faglærere, akademiske support enheder, fx skrivecentret, samt med institutbibliotekarerne, der har den nære kontakt til studiet, og dermed har en god fornemmelse for den rette timing af et kursus.

På SDUB er der et særligt fokus på at komme ind i studieordningerne og på at blive integreret i den elektroniske læringsplatform. Allerede for flere år siden lavede projektdeltagere fra denne gruppe forsøg med fællesvejledning i SDUs LMS.

E-læring, der kan være meget korte instruktioner eller længere multimedie programmer, er et vigtigt element i de samlede programmer. Dels på grund af ressourcspørgsmålet, hvor vi kan nå mange flere og dels på grund af adgangsforholdene, hvor e-læring altid er til rådighed. Samtidig er det på den ene side et vigtigt plus, at e-læringen ikke er afhængig af en aftale med et fag eller en underviser, men kan stå alene.

På den anden side giver bibliotekets levering af læringsmoduler: alt fra hand outs, power points til e-læring programmer, en reel mulighed for at få informationskompetenceaspektet fuldt integreret i den faglige undervisning. De studerende kan selv opsøge læringsressourcen og gentage undervisningen så mange gange, der er behov for. Det betyder at e-læringen – i dette tilfælde UBtesten – styrker den studerendes læring på en proaktiv måde, i modsætning til den omtalte evalueringssituation, hvor læringen – for så vidt den bliver ekspliciteret, kun er reaktiv.

Men før målgruppen kan få glæde af UBtesten, skal den markedsføres. Det er fortsat en af de største udfordringer for bibliotekerne, at komme ud over rampen med de gode tilbud og det er endvidere ofte projekters skæbne, at de ikke følges helt til dørs – til slutbrugeren. Vi har tilstræbt at bryde egne dårlige vaner på dette område, ved at have projekteret med en markedsføringsplan. Derfor har vi lavet en pjece til undervisere og biblioteker og små kort til distribution, hvor vores målgruppe – de studerende

færdes, i studenterkantiner mm. Disse pjecer og kort kan rekvireres hos undertegnede!

Vi håber at markedsføringen – herunder pjeccen og de små kort, der skal fungere som teasers, og som designmæssigt afspejler stilen og genren i UBtesten, også kan være med til at rykke positivt ved forestillingen om hvad brugerne kan forvente af forsknings- og uddannelsesbibliotekerne!

Forfatterfakta

Tina Buchtrup Pipa

Cand.scient. pol.
Specialkonsulent. Det Kongelige Bibliotek,
Nationalbibliotek og Københavns Universi-
tetsbibliotek.

Inge-Berete Moltke

Cand. mag. Akademisk sagsbehandler.
Det Kongelige Bibliotek, Nationalbibliotek
og Københavns Universitetsbibliotek.